

Mezinárodní den seniorů 2008 – Práva starších lidí

Mezinárodní den seniorů si připomínáme vždy 1. října již od roku 1998, kdy byl Organizací spojených národů (a jejím tehdejším tajemníkem Kofi Annanem) ohlášen rok 1999 jako Mezinárodní rok seniorů („za společnost pro každý věk“), a to právě dne 1. října 1998. Byly deklarovány také následující zásady, které je možná užitečné si připomenout.

Zásady OSN pro seniory

Participace

Uznání a respektování stáří a to nikoli jako nežádoucího a mnohdy obávaného fenoménu, ale jako normální součásti života a období, kdy stále pokračuje rozvoj lidské osobnosti. Starší lidé jsou platnými a cennými členy lidského společenství, které by bez jejich přispění nemělo všechny potřebné dimenze

Vytváření a využití zdrojů

Starší lidé se podíleli a podílejí na vytváření společenských zdrojů a mají také proto nezpochybnitelné právo na jejich nediskriminované využívání

Důstojnost

Starší lidé mají právo na důstojnost svého života a to také a zejména v situaci nesoběstačnosti způsobené chorobou, zdravotního postižení či chronické nemoci.

Nezávislost

Starší lidé se stejně tak jako všichni občané lidské společnosti mohou svobodně a nezávisle rozhodovat o tom, kde a jak budou žít, zda budou pracovat, kdy odejdou ze zaměstnání a budou se věnovat jiným činnostem. Měli by mít možnost žít v takovém prostředí, které je pro ně bezpečné a přizpůsobené jejich potřebám.

Péče

Zvláště znevýhodnění starší lidé by měli mít možnost využívat péči a ochranu rodiny a komunity v souladu se systémem kulturních hodnot, který je vlastní jejich společnosti. Potřebují zdravotní péči, která jim umožní zachovat či navrátit optimální možnou úroveň fyzické a duševní pohody, zabrání nemoci či ji oddálí, a sociální a právní pomoc, které jim pomohou zajistit jejich autonomii, ochranu a péči.

V roce 2006 žilo v České republice 1 469 tisíc seniorů (65+, 576 tisíc mužů a 893 tisíce žen), jedná se o 14,3 % z celkového počtu 10,3 milionu obyvatel. Naše populace bude nadále stárnout a významné je a bude v příštích letech zejména stárnutí staré populace, přibývání lidí starších 80 let, kteří mají specifické zdravotně sociální potřeby. Stárnutí populace však není negativním jevem, není důvodem k panice (v tomto případě k panice demografické). Naopak: stárnutí populace je úspěchem, je to důsledek lepšího zdraví a životního stylu, lepší životní úrovně. Patříme k bohatým a privilegovaným zemím, v nichž se lidé dožívají vysokého věku.

Stárnutí společnosti je však fenoménem relativně novým. Naše populace je v současnosti nejstarší, je starší než byla kdykoli předtím. To však nelze považovat jen za negativní fenomén, protože populace zestárla díky tomu, že se dožíváme vyššího věku, jsme tedy zdravější. Obdobný vývoj se ostatně týká jenom některých společností našeho světa, protože například v zemích Subsaharské Afriky se naděje dožití při narození pohybuje kolem 40 let, mnoho dětí umírá do 1 či 5 let svého věku a mezi největší zabijáky patří infekční onemocnění a hlad.

Stárnoucí společnost bude mít samozřejmě jiné potřeby, nikoli však jen takové, jak se nám snaží někdy politikové podsunout zaběhnutým klišé: „populace stárne, budeme stavět ústavy a řešit důchody“. Tak tomu zdaleka není.

V důsledku zlepšení péče o zdraví, lepší hygieny a životosprávy, díky objevům a vynálezům moderní vědy a medicíny se lidský život prodloužil natolik, že v současné době žije například v naší zemi nejen několik generací lidí, ale také několik generací seniorů samotných. V praxi se setkáváme například s lidmi mladšího seniorského věku, kteří pečují o dvě předchozí generace. Vzájemná pomoc generací je jednou z možností, jak se může naše společnost nejen zvládnout negativní aspekty stárnutí naší populace ale naopak ještě vytěžít z aspektů pozitivních. Mezigenerační solidaritu bychom proto neměli chápat pouze zátěž odvodů do systémů důchodového, daní a pojištění, ale jako vzájemnou pomoc generací.

Stárnoucí populace bude potřebovat celé spektrum moderní medicíny a dalších zdravotnických oborů, bude potřebovat takové služby, které umožní kvalitnější život. Starší lidé budou aktivnější, budou více vidět a budou lépe umět prosazovat svá práva.

Právě na problematiku práv starších lidí se zaměřuje letošní Mezinárodní den seniorů.

Je zřejmě důležité na tomto místě připomenout, že v České republice existuje moderní strategický dokument, který se kvalitou života ve stáří zabývá. Jedná se o druhý národní program přípravy na stárnutí na léta 2008-2012 „Kvalita života ve stáří“. Máme také moderní koncepci geriatric, která byla schválena již v roce 2001. Zbývá jen drobnost: začít se těmito dokumenty a doporučeními řídit.